

Prima instanță: judecătoria Botanica, mun.Chișinău (jud. Gh.Balan)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. L.Popova, V. Efros, A. Gavrilița)

DECIZIE

12 octombrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței

Judecători:

Tatiana Vieru

Valentina Clevadî

Dumitru Mardari

Mariana Pitic

Oleg Sternioală

examinînd recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Parșe-Tutun” împotriva deciziei din 27 aprilie 2016 a Curții de Apel Chișinău,

adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Parșe-Tutun” împotriva Biroului Vamal Chișinău, Serviciului Vamal al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Centrul Republican de Pedologie Aplicată, Societatea pe Acțiuni „Tutun-CTC” cu privire la anularea procesului-verbal de reverificare a declarațiilor vamale și a deciziei de regularizare, încasarea penalității,

c o n s t a t ă :

La data de 13 martie 2014, SRL „Parșe-Tutun” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Biroului Vamal Chișinău, Serviciului Vamal al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Centrul Republican de Pedologie Aplicată și SA „Tutun- CTC” solicitînd anularea deciziei de regularizare nr. 631 din 26 decembrie 2013 emisă de Biroul Vamal Chișinău, anularea procesului-verbal de reverificare a declarațiilor vamale nr. 78-R din 26 decembrie 2013 întocmit de Biroul Vamal Chișinău, încasarea în mod solidar din contul pîrîților a penalității în sumă de 1200 euro și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că la data de 17 iunie 2012, a încheiat cu „Aberdeen International Fze., India”, contractul de vânzare- cumpărare, nr. 1-IT/2013, conform căruia ultima i-a vîndut tutun FCV, calitatea TX6, din India, în cantitate de 89100 kg la prețul de 178200 dolari SUA, condiții de livrare FOB Chennai, India, pe care l-a transportat conform Contractului-comandă de transport, nr. 1599, încheiat la 02 iulie 2013 cu ÎCS „Cargo-Partner” SRL, la terminalul Orhei 305.

Indică că, din declarațiile de import nr. 3005I02762 și nr. 3005I02764 din 26 septembrie 2013, nr. 3005I02819 din 01 octombrie 2013, nr. 3005I02850 și nr. 3005I02852 din 03 octombrie 2013, rezultă că marfa nominalizată în valoare

statistică de 2598540,67 lei a fost declarată la codul 24012010 ca tutun total desprins de la tulpină (strips) de tip Virginia, uscat cu fum, calitatea TX6, anul recoltei 2012, pentru care în conformitate cu Anexa 1 a Legii cu privire la tariful vamal nr. 1380-XIII din 20 noiembrie 1997, este prevăzută cota de 0 % la taxa vamală.

Afirmă că, în baza Rapoartelor de încercare a Centrului Republican de Pedologie Aplicată, nr. 226 și nr. 227 din 15 octombrie 2013 și Actului de expertiză a mostrelor de tutun din 17 octombrie 2013, efectuat de către Centrul Testare și Controlul Calității al SA „Tutun -CTC”, în baza regulilor generale de interpretare 1 și 6 a Nomenclatorului mărfurilor Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1525 din 29 decembrie 2007, Șeful Serviciului Reverificare, Secția Control Ulterior a Biroului Vamal Chișinău- Marcel Mocanu, a considerat că marfa urma a fi calificată la subpoziția tarifară 240120600 „Tutunuri de tip Oriental uscat la soare”, pentru care este prevăzută cota de 5 % la taxa vamală, calculată din valoarea în vamă a mărfurilor importate.

Conform Procesului- verbal de reverificare a declarațiilor vamale nr. 78-R din 26 decembrie 2013 a fost emisă Decizia de regularizare nr. 631 din 26 decembrie 2013, prin care SRL „Parșe-Tutun” a fost obligată la achitarea sumei de 155912,44 lei, ce include drepturi de import (taxă vamală - 132248,96 lei, TVA 26449,78 lei), precum și majorări de întârziere de 3712,78 lei.

Susține că, procesul- verbal de reverificare a declarațiilor vamale și decizia de regularizare sunt ilegale. În acest sens remarcă că, la întocmirea Actului de expertiză din 17 octombrie 2013, SA „Tutun- CTC” a folosit metode pentru care nu are nici practică, nici acreditare. SA „Tutun -CTC” a confirmat că nu este competentă să adopte o concluzie finală despre tipul tutunului, precum și organul vamal nu a prezentat documentele de proveniență a mărfii contrar Ordinului Serviciului Vamal al Republicii Moldova nr. 199-0 din 24 mai 2010. De către laboratoarele de expertiză a fost încălcată procedura de efectuare a cercetării mostrelor și modul de perfectare a rapoartelor de încercări, prevăzut în Ordinul Serviciului Vamal al Republicii Moldova, nr. 199-O din 24 mai 2010. Rapoartele de încercare nr. 223 și nr. 227 din 15 octombrie 2013, întocmite de către Centrul Republican de Pedologie Aplicată, nu au oferit concluzii referitor la tipul tutunului, ci doar la componența chimică. Tutunul despicat de pe tulpină nu este inclus în domeniul de activitate a Centrului Republican de Pedologie Aplicată la determinarea tipului de tutun importat de SRL „Parșe-Tutun”. Experții s-au bazat doar pe conținutul hidraților de carbon, exceptând verificări în baza altor criterii.

Declară că, prin acțiunile ilegale ale organelor vamale i s-a cauzat prejudicii sub forma reținerii pe termen neîntemeiat de lung a mărfii în vamă, achitarea penalităților transportatorului în mărime de 1200 euro și crearea neîntemeiată a obligației vamale de plată a drepturilor de import.

Prin hotărârea din 15 decembrie 2015 a judecătoriei Botanica, mun. Chișinău s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de SRL „Parșe-Tutun” împotriva Biroului Vamal Chișinău, Serviciului Vamal al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Centrul Republican de Pedologie Aplicată, SA „Tutun -CTC” cu privire la anularea procesului-verbal de reverificare a declarațiilor vamale și a deciziei de regularizare.

Prin decizia din 27 aprilie 2016 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de apel depusă de SRL „Parșe-Tutun” și s-a menținut hotărârea din 15 decembrie 2015 a judecătorei Botanica, mun.Chișinău.

La data de 06 iulie 2016, SRL „Parșe-Tutun” a declarat recurs împotriva deciziei din 27 aprilie 2016 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În susținerea recursului s-a invocat că instanțele ierarhic inferioare, contrar prevederilor legale, fără antrenarea specialistului în domeniu pentru a se pronunța asupra divergențelor apărute la clasificarea mărfurilor sau fără a solicita efectuarea expertizei sau aplicarea notelor explicative ale Organizației Mondiale a Mărfurilor, au clasificat desinestătător mărfurile conform nomenclatorului mărfurilor. Însă, aveau doar obligația de a constata corectitudinea stabilirii poziției tarifare în baza prevederilor Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 1525 din 29 decembrie 2007, Convenția Internațională privind Sistemul armonizat de denumire și codificare a mărfurilor, încheiată la Bruxelles la 14 iunie 1983.

Consideră că, instanțele ierarhic inferioare nu au constatat și elucidat toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii.

Remarcă că, instanțele ierarhic inferioare au constatat necesitatea numirii unei expertize biologice a obiectelor vegetale, întru clarificarea divergențelor apărute, însă, care nu a fost posibilă de efectuat, deoarece în Republica Moldova nu sunt experți cu drept de semnătură în acest domeniu.

Menționează că, nefiind de acord cu Rapoartele de încercare a Centrului de Pedologie Aplicată nr.226 și nr.227 din 15 octombrie 2013 și actul de expertiză a mostrelor de tutun din 17 octombrie 2013 efectuat de Centru Testare și Controlul Calității al SA „Tutun-CTC”, conform cărora s-ar fi specificat că marfa urma calificată la poziția tarifară 240120600, s-a adresat cu o cerere unicului laborator care efectuează o asemenea expertiză-Institutul de Tutun și Produse din Tutun-Markovo al Academiei de Agricultură, prezentând în ședința de judecată a instanței de apel proba dată. Conform procesului verbal de analiză nr. 23/12 din 12 aprilie 2016 s-a constatat că „concluzia de degustare : proba TX 6 (India) reprezintă tutun de soiurile ieftine - Virginia cu un complex gustativ și aromatic, slab, balansat și format”. Însă, instanța de apel nici nu s-a expus asupra probei date, prin ce a fost încălcat principiul contradictorialității.

Opinează că, instanțele ierarhic inferioare incorect, neîntemeiat au respins acțiunea, deoarece nu ar fi fost posibilă numirea expertizei, în condițiile când răspunsul Centrului Național de Expertize Judiciare cert indică că nu pot fi efectuate în general astfel de expertize.

Specifică că, a solicitat numirea unei expertize judiciare biologice Centrului Național de Expertize Judiciare cu antrenarea specialiștilor calificați din cadrul Institutului de Tutun și Produse din Tutun-Markovo al Academiei de Agricultură din Bulgaria, însă, Centrul Național de Expertize Judiciare nu efectuează astfel de expertiză. Or, ignorarea acestui mijloc de probațiune nu-i poate fi imputată.

Relevă că, instanța de apel nu s-a expus nici asupra răspunsului Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor nr. 01-6/869 din 27 martie 2014, conform căruia se menționează că tentativa de a clasifica obiectiv tutun strips importat, care

reprezintă doar fragmente mici la unul din tipurile de tutun oriental sau Virginia nu este posibilă.

Declară că, instanțele ierarhic inferioare urma să ia în considerare că atât Centrul de Pedologie Aplicată, cât și SA „Tutun-CTC” au confirmat că au făcut concluzii generale referitor la compoziția chimică și nu au dat răspuns la apartenența tutunului la un anumit tip. Aceeași concluzie este reflectată și în scrisoarea nr. 01-11-55 din 16 octombrie 2013 a Centrului Republican de Pedologie Aplicată adresată Serviciului Vamal și anume că „...Aprecierea soiului, tipului, modului de uscare este imposibil de determinat în tutunul-strips”.

Menționează că, instanțele ierarhic inferioare nu au examinat toate probele prezentate, însă, i-au impus o sarcină imposibilă prin obținerea unei probe, care dacă ar fi obținută cu respectarea prevederilor legale, nu ar răspunde la întrebarea cărui tip de tutun aparține tutunul importat. Astfel, a prezentat concluzia Institutului de Tutun și Produse din Tutun-Markovo.

Indică că, instanțele ierarhic inferioare nu au argumentat respingerea argumentelor sale cu privire la încălcarea procedurii de efectuare a expertizei, cu toate că instanța de apel era obligată a se expune asupra tuturor motivelor invocate în cererea de apel.

Afirmă că, a confirmat prin probe și înscrisuri că actele de expertiză ce au stat la baza deciziei de regularizare din 26 decembrie 2013 au fost întocmite cu încălcarea legii. Însă, sarcina probațiunii în acțiunile de contencios administrativ este pusă pe seama pîrîtului, iar pîrîții au recunoscut că au dat răspuns referitor la compoziția chimică, dar nu cărui tip se atribuie tutunul.

Sușține că, pîrîții au încălcat procedurile de efectuare a cercetărilor de laborator, care este reglementată de Ordinul Serviciului Vamal nr.199-O din 24 mai 2010 „Cu privire la aprobarea Instrucțiunii privind prelevarea probelor și efectuarea cercetărilor (expertizei) mărfurilor în scopuri vamale”, deoarece în cadrul examinării pricinii s-a constatat că actele de proveniență a mărfii nu au fost cercetate, deoarece organul vamal nu le-a transmis laboratorului.

SA „Tutun-CTC”, prin scrisoarea nr. 04/66 din 07 februarie 2014, a indicat că „la întocmirea actului de expertiză din 17.10.2013, SA „Tutun-CTC” nu a dispus de documente de proveniență sau de mostrele-etalon a tutunului prezentate către încercări”.

Recurentul menționează că documentele de însoțire a mărfii au fost prezentate de el personal la 20 aprilie 2014 Centrului Republican de Pedologie Aplicată, însă, deja era emis actul administrativ contestat.

Precizează că, SA „Tutun-CTC” a confirmat că nu este competentă să adopte o concluzie finală despre tipul tutunului. Scopul Actului SA „Tutun-CTC” din 17 octombrie 2013 a fost indicat „determinarea indicilor ce caracterizează gradele de calitate a tutunurilor”, pe cînd în concluzie SA „Tutun-CTC” se expune asupra tipului (soiului) de tutun examinat, ceea ce constituie o depășire a obiectului și scopului expertizei. De asemenea, au fost efectuate încercări chimice gustative, însă comisia nu a fost acreditată cu aplicarea metodei gustative, confirmat prin scrisoarea nr. 01/1147 din 16 octombrie 2013.

Recurentul invocă și ilegalitatea Rapoartelor de încercare a Centrului de

Pedologie Aplicată nr.226 și nr.227 din 15 octombrie 2013.

Afirmă că, a prezentat suficiente argumente și probe în cadrul examinării pricinii în instanțele ierarhic inferioare care demonstrează ilegalitatea actelor de expertiză ce au stat la baza emiterii deciziei de regularizare și procesul verbal de reverificare a declarațiilor vamale, întocmite cu încălcarea propriilor proceduri vamale, care conțin concluzii premature și contradictorii, pronunțate cu depășirea obiectului investigației, în lipsa documentului oficial ce determina apartenența tutunului la tipul de tutun oriental sau Virginia, care au fost ignorate de prima instanță.

Opinează că, instanța de apel s-a expus asupra motivelor apelului prin fraze generale, iar hotărârile instanțelor ierarhic inferioare nu sunt bazate pe probe pertinente și concludente.

În conformitate cu art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Decizia Curții de Apel Chișinău a fost adoptată la data de 27 aprilie 2016, iar SRL „Parșe-Tutun” a declarat recurs la data de 06 iulie 2016.

Materialele pricinii atestă că decizia contestată a fost expediată părților la data de 06 iunie 2016, conform scrisorii de însoțire (Vol.II, f.d.46), însă, date despre recepționarea acesteia lipsesc.

Astfel, instanța de recurs consideră că recursul declarat de SRL „Parșe-Tutun”, este în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 21 septembrie 2016 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de SRL „Parșe-Tutun” și va casa decizia instanței de apel, cu remiterea pricinii la rejudecare, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită

a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform art. 24 alin. (3) al Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, la examinarea în instanța de contencios administrativ a cererii în anulare, sarcina probațiunii este pusă pe seama pârâtului, iar în materie de despăgubire, sarcina probațiunii revine ambelor părți.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească, pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu art. 130 alin. (2), (3), (4) Cod de procedură civilă, nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii. Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

În conformitate cu art. 239 Cod de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

În conformitate cu art. 241 alin. (5), (6) Cod de procedură civilă, în motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța. Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărârii.

În conformitate cu art. 373 alin. (1)-(4) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță. Instanța de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei.

Din materialele pricinii rezultă că la data de 17 iunie 2012, SRL „Parșe-Tutun” a încheiat cu „Aberdeen International Fze., India”, contractul de vânzare-cumpărare,

nr. 1-IT/2013, conform căruia ultima i-a vândut tutun FCV, calitatea TX6, din India, în cantitate de 89100 kg la prețul de 178200 dolari SUA, condiții de livrare FOB Chennai, India, pe care l-a transportat conform Contractului-comandă de transport, nr. 1599, încheiat la 02 iulie 2013 cu ÎCS „Cargo-Partner” SRL, la terminalul Orhei 305 (Vol.I, f.d.18-22).

Conform declarațiilor de import nr. 3005I02762 și nr. 3005I02764 din 26 septembrie 2013, nr. 3005I02819 din 01 octombrie 2013, nr. 3005I02850 și nr. 3005I02852 din 03 octombrie 2013, marfa a fost declarată la codul 24012010 ca tutun total desprins de la tulpină (strips) de tip Virginia, uscat cu fum, calitatea TX6, anul recoltei 2012 (Vol.I, f.d.23-27). În Anexa nr. 1 a Legii cu privire la tariful vamal nr. 1380 din 20 noiembrie 1997, este prevăzută cota de 0 % la taxa vamală.

Conform art. 141² alin.(1), (2) Cod vamal (în vigoare la acel moment), clasificarea mărfurilor se efectuează de către declarant. Ea constă în stabilirea, pentru mărfurile declarate organelor vamale, a unui cod conform Nomenclatorului mărfurilor. În caz de clasificare incorectă a mărfurilor, organele vamale au dreptul să efectueze de sine stătător clasificarea lor în corespundere cu Nomenclatorul mărfurilor.

Conform art. 181¹ alin.(3) Cod vamal (în vigoare la acel moment), dacă, după reverificarea declarației vamale sau după auditul postvămuire, rezultă că dispozițiile ce reglementează regimul vamal respectiv au fost aplicate pe baza unor informații inexacte sau incomplete, organul vamal ia măsuri pentru regularizarea situației, ținând seama de noile informații obținute.

Ca rezultat al întocmirii Rapoartelor de încercare a Centrului Republican de Pedologie Aplicată, nr. 226 și nr. 227 din 15 octombrie 2013 și Actului de expertiză a mostrelor de tutun din 17 octombrie 2013, efectuat de către Centrul Testare și Controlul Calității al SA „Tutun -CTC”, în baza regulilor generale de interpretare 1 și 6 ale Nomenclatorului mărfurilor Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1525 din 29 decembrie 2007, Șeful Serviciului Reverificare, Secția Control Ulterior a Biroul Vamal Chișinău, s-a considerat că marfa urma a fi calificată la subpoziția tarifară 240120600 „Tutunuri de tip Oriental uscat la soare”, pentru care este prevăzută cota de 5 % la taxa vamală, calculată din valoarea în vamă a mărfurilor importate.

Conform Procesului- verbal de reverificare a declarațiilor vamale nr. 78-R din 26 decembrie 2013 a fost emisă decizia de regularizare nr. 631 din 26 decembrie 2013, prin care SRL „Parșe-Tutun” a fost obligată la achitarea sumei de 155912,44 lei, ce include drepturi de import (taxă vamală - 132248,96 lei, TVA 26449,78 lei), precum și majorări de întârziere de 3712,78 lei (Vol.I, f.d. 29-32).

În consecință, la data de 13 martie 2014, SRL „Parșe-Tutun” a contestat în instanța de judecată decizia de regularizare nr. 631 din 26 decembrie 2013 emisă de Biroul Vamal Chișinău, solicitând, concomitent, anularea și procesului-verbal de reverificare a declarațiilor vamale nr. 78-R din 26 decembrie 2013 întocmit de Biroul Vamal Chișinău, încasarea în mod solidar din contul pârților a penalității în sumă de 1200 euro și a cheltuielilor de judecată (Vol.I, f.d.6-13).

Prin hotărârea din 15 decembrie 2015 a judecătoriei Botanica, mun. Chișinău s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de SRL „Parșe-Tutun” împotriva

Biroului Vamal Chișinău, Serviciului Vamal al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Centrul Republican de Pedologie Aplicată, SA „Tutun -CTC” cu privire la anularea procesului-verbal de reverificare a declarațiilor vamale și a deciziei de regularizare (Vol.I, f.d.239, 242-246).

Prin decizia din 27 aprilie 2016 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de apel depusă de SRL „Parșe-Tutun” și s-a menținut hotărârea din 15 decembrie 2015 a judecătorei Botanica, mun.Chișinău (Vol.II, f.d.39-45).

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, a concluzionat pripit asupra netemeinicii acțiunii rezultând din probele prezentate în raport cu normele de drept aplicabile speței, prin ce se impune casare acesteia, cu remiterea pricinii la rejudecare.

Or, instanțele ierarhic inferioare constatând că reclamantul SRL „Parșe-Tutun” nu a prezentat careva probe plauzibile în susținerea acțiunii, au ignorat prevederile art. 24 alin.(3) al Legii contenciosului administrativ, conform cărora sarcina probațiunii este pusă pe seama pârîtului în acțiunile de contencios administrativ.

Colegiul notează că clasificarea mărfurilor conform Nomenclatorului mărfurilor al Republicii Moldova se efectuează după Regulile principale de interpretare a Nomenclatorului mărfurilor al Republicii Moldova, aprobate prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1525 din 29 decembrie 2007 (în vigoare la acel moment).

Conform pct. 3) al Hotărârii Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea Nomenclatorului mărfurilor al Republicii Moldova nr. 1525 din 29.12.2007, în cazul apariției unor divergențe la clasificarea și codificarea mărfurilor, se utilizează Notele explicative ale Convenției internaționale privind sistemul armonizat de codificare și descriere a mărfurilor din 14 iunie 1983, aprobat de Organizația Mondială a Vămirilor, la care Republica Moldova este parte.

În cazul apariției unor divergențe între declarant și organul vamal cu privire la clasificarea mărfurilor, pentru elucidarea unor aspecte științifice etc., care cer cunoștințe speciale, legislația în vigoare permite antrenarea specialistului în domeniu pentru a se pronunța asupra problemei apărute sau solicitarea efectuării unei expertize sau aplicarea notelor explicative ale Organizației Mondiale a Vămirilor.

Tot aici, este de menționat că la examinarea acestei categorii de pricini instanța de judecată nu este în drept de sine stătător să efectueze clasificarea mărfurilor conform Nomenclatorului mărfurilor, ci trebuie doar să se pronunțe asupra corectitudinii stabilirii poziției tarifare în baza prevederilor legale în vigoare (Hotărârea Guvernului nr. 1525 din 29.12.2007, Convenția internațională privind sistemul armonizat de codificare și descriere a mărfurilor, încheiată la Bruxelles la 14 iunie 1983), să constate și să elucideze toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii și care au stat la baza emiterii hotărârii judecătorești.

Or, acest aspect a fost ignorat de instanțele ierarhic inferioare și urmează a fi luat în considerare la rejudecarea pricinii.

La acest capitol, Colegiul remarcă că pârîții au prezentat ca acte ce au stat la baza întocmirii procesului verbal de reverificare a declarațiilor vamale nr. 78-R din

26 decembrie 2013 întocmit de Biroul Vamal Chișinău și adoptarea deciziei de regularizare nr. 631 din 26 decembrie 2013 emisă de Biroul Vamal Chișinău, Rapoartele de încercare a Centrului Republican de Pedologie Aplicată, nr. 226 și nr. 227 din 15 octombrie 2013 și Actul de expertiză a mostrelor de tutun din 17 octombrie 2013, efectuat de către Centrul Testare și Controlul Calității al SA „Tutun -CTC”.

Însă, Colegiul relevă că veridicitatea și temeinicia actelor prezentate nu au fost supuse aprecierii prin prisma argumentelor reclamantului și în raport cu normele de drept invocate în susținerea poziției sale, în condițiile când reclamantul pretinde că s-a încălcat procedura la efectuarea cercetărilor de laborator, iar Rapoartele de încercare a Centrului Republican de Pedologie Aplicată, nr. 226 și nr. 227 din 15 octombrie 2013 și Actul de expertiză a mostrelor de tutun din 17 octombrie 2013, efectuat de către Centrul Testare și Controlul Calității al SA „Tutun -CTC”, ar fi ilegale.

De asemenea, nu au fost supuse verificării sub aspectul respectării procedurii cercetărilor efectuate, or, Ordinul Serviciului Vamal nr. 199-O din 24 mai 2010 „Cu privire la aprobarea Instrucțiunii privind prelevarea probelor și efectuarea cercetărilor (expertizei) mărfurilor în scopuri vamale” enumeră condițiile ce urmează a fi respectate la expedierea mărfii pentru cercetare.

Astfel, rezultând din poziția SRL „Parșe-Tutun”, de către organul vamal nu au fost prezentate Centrului Republican de Pedologie Aplicată și Centrului Testare și Controlul Calității al SA „Tutun -CTC” actele de însoțire a mărfurilor, invocând în acest sens și scrisoarea SA „Tutun-CTC” nr. 04/66 din 07 februarie 2014 conform căreia se indică că la întocmirea actului de expertiză din 17 octombrie 2013 nu a dispus de documentele de proveniență sau de mostrele-etalon a tutunului prezentat spre cercetare.

Mai mult, SRL „Parșe-Tutun” menționează că actele de însoțire a mărfii le-a prezentat Centrului Republican de Pedologie Aplicată la data de 20 februarie 2014 după emiterea actului administrativ contestat.

În atare circumstanțe, acest argument al SRL „Parșe-Tutun” necesita un răspuns cert care în final ar fi confirmat sau infirmat poziția sa referitor la încălcarea procedurii de efectuare a cercetărilor de laborator, aspect ce urmează a fi luat în considerare la rejudecarea pricinii.

Colegiul consideră că urmează a fi supuse aprecierii sub aspectul veridicității și pertinentei și rapoartele de încercări întocmite de Centrul Republican de Pedologie Aplicată, or, din scrisoarea nr. 011-69 din 05 februarie 2014 adresată Serviciului Vamal rezultă că concluziile efectuate sunt niște concluzii generale la probele de tutun prezentate. Prin determinarea hidraților de carbon și nicotinei a fost dat un răspuns numai asupra calității tutunului, dar nu pentru determinare tipului, soiului, grupei de apartenență a acestui tutun.

Tot aici, este de menționat că la solicitarea reclamantului, Centrul Republican de Pedologie Aplicată prin scrisoarea nr. 01-11-09 din 21 februarie 2014 i-a comunicat că tutunul de pe tulpină nu a fost inclus în domeniile de activitate, deoarece nu există un document normativ pentru acest tip de produs.

În consecință, Colegiul conchide că argumentele recurentului referitor la

dezacordul cu actele ce au stat la baza întocmirii actelor contestate necesită un răspuns concret, în condițiile când instanța verificând legalitatea actelor contestate, este în drept din oficiu sau la cerere să se pronunțe asupra legalității acestor acte sau operațiuni.

Colegiul precizează că art. 181¹ alin.(3) Cod vamal, reiterat *supra*, permite organului vamal să regularizeze orice situație atunci când constată o eroare la vămuirea bunurilor importate, oferă acestuia, la efectuarea unui control ulterior, dreptul de a emite decizii de regularizare, însă, îi se permite intervenirea în baza unor noi principii stabilite și motivate în modul corespunzător, vizavi de poziția tarifară la o anumită marfă, cu modificarea acesteia.

În această ordine de idei, Colegiul reiterează că argumentele recurentului vis-a-vis de actele ce au stat la adoptarea deciziei contestate și respectiv procesul verbal de reverificare necesită un răspuns sigur și expres.

Tot aici, este de menționat că rezultând din prevederile art. 130 alin.(2) Cod de procedură civilă, nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Însă, aliniatul (1) al aceluiași articol stipulează că instanța de judecată apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

Prin urmare, instanța de apel verificând temeinicia hotărârii primei instanțe, prin prisma art. 373 Cod de procedură civilă, are obligația de a verifica, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. Mai mult, în limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces. Concomitent este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, instanța de apel era obligată în virtutea legii de a se expune asupra probelor prezentate de către SRL „Parșe-Tutun” și anume asupra procesului verbal de analiză nr. 23/12 din 12 aprilie 2016 prezentat de el ca probă în confirmarea poziției sale, conform căruia „concluzia de degustare: proba TX 6 (India) reprezintă tutun de soiurile ieftine – Virginia, cu un complex gustativ și aromatic, slab, balansat și format”.

Or, anexarea acestuia la materialele pricinii necesită și o apreciere din partea instanței de judecată, în condițiile când partea l-a invocat ca probă.

Mai mult, instanțele ierarhic inferioare în constatările efectuate se axează pe imposibilitatea efectuării unei expertize judiciare biologice a obiectelor vegetale întru clarificarea divergențelor din lipsa experților cu drept de semnătură pentru acest gen de expertiză în Centrul Național de Expertize Judiciare, rezultând din răspunsul nr. 5056 din 06 noiembrie 2015 (Vol.I,f.d.228).

Astfel, în condițiile legii aceste aspecte nu pot constitui un impediment în apărarea drepturilor pretinse a fi încălcate. Or, în conformitate cu art. 5 alin.(2) Cod de procedură civilă, nici unei persoane nu i se va refuza apărarea judiciară din motiv

de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare.

În acest sens, Colegiul notează că CEDO în practica sa reiterează dreptul fiecăruia de a formula orice pretenție cu privire la „*drepturile și obligațiile [sale] civile*” în fața unei judecătorii sau a unui tribunal. În acest fel, art. 6 § 1 ia forma „*dreptului la o instanță*”, din care dreptul de acces, adică dreptul de a institui proceduri în fața instanțelor pe probleme de natură civilă, constituie un aspect (*Golder împotriva Regatului Unit*, 21 februarie 1975, pct.36). „*Dreptul la o instanță*” și dreptul de acces nu sunt absolute. Ele pot face obiectul unor limitări, însă acestea nu trebuie să restricționeze sau să reducă accesul conferit individului într-un mod sau într-o măsură în care însăși esența dreptului respectiv să fie afectată (*De Geouffre de la Pradelle împotriva Franței*, 16 decembrie 1992, pct. 28 și *Stanev împotriva Bulgariei* (MC), nr. 36760/06, pct.229, CEDO 2012).

Astfel, reclamantul din prezenta cauză a avut posibilitatea de a introduce o acțiune în justiție, beneficiind de acest drept prin introducerea unei acțiuni civile împotriva Biroului Vamal și Serviciului Vamal.

De asemenea, trebuie stabilit dacă gradul accesului acordat în temeiul legislației naționale a fost suficient pentru a asigura „dreptul la o instanță” unei persoane, avînd în vedere principiul statului de drept într-o societate democratică (*Ashingdane împotriva Regatului Unit*, 28 mai 1985, pct.57). CtEDO reiterează că această Convenție este destinată să garanteze nu drepturi care sunt teoretice sau iluzorii, ci drepturi care sunt practice și efective (*Airey împotriva Irlandei*, 9 octombrie 1979, pct.24 și *Garcia Manibardo împotriva Spaniei*, nr.38695/97, pct. 43, CEDO 2000).

În acest context, CtEDO reamintește că dreptul de acces la o instanță nu include doar dreptul de a institui proceduri, ci și dreptul de a obține o „soluționare” a litigiului de către o instanță (*Beneficio Cappella Paolini împotriva San Marino*, nr. 40786/98, pct.29, CEDO 2004). Acest drept ar fi iluzoriu dacă sistemul juridic intern al unui stat contractant ar permite unui individ să introducă o acțiune civilă în fața unei instanțe fără a asigura că respectiva cauză fost soluționată printr-o decizie definitivă, în cursul procedurii judiciare. Ar fi de neconceput ca art. 6 § 1 să descrie în detaliu garanțiile procedurale oferite părților în litigiu – proceduri care sunt echitabile, publice și prompte – fără a asigura părților dreptul ca litigiile lor civile să fie în cele din urmă soluționate (*Multiplex împotriva Croației*, nr.58112/00, pct.45, 10 iulie 2003).

Totodată, Colegiul consideră incertă concluzia instanței de apel privind lipsa probelor plauzibile în susținerea cererii de chemare în judecată, or, din textul acesteia nu se distinge că ar fi supuse aprecierii sub aspectul acceptării sau respingerii unor probe prezentate de reclamant.

Or, pîrîtul, rezultînd din prevederile art. 24 alin.(3) al Legii contenciosului administrativ, avea obligația de a proba legalitatea actelor contestate, în condițiile cînd argumentele reclamantului expuse prin reiterarea conținutului înscrisurilor prezentate la materialele pricinii denotă că acestea ar fi contrare normelor legale.

Prin urmare, la rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează a lua în considerare și aceste aspecte.

În conformitate cu art. 121 Cod de procedură civilă, instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.

În atare circumstanțe, pentru a concluziona asupra temeiniciei/netemeinicii acțiunii, la rejudecarea pricinii urmează a fi supuse aprecierii toate circumstanțele invocate, inclusiv probele prezentate în raport cu normele de drept aplicabile raportului litigios.

Conform unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și, argumentelor invocate de către părți întru admiterea sau respingerea acestora (cauza Garcia Ruiz vs. Spania, hotărârea din 21 ianuarie 1999, cauza Lebedinschi vs. Republica Moldova din 16 iunie 2015).

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce în speță lipsește.

Din considerentele menționate, pornind de la faptul că această eroare admisă la judecarea pricinii în instanțele ierarhic inferioare nu poate fi corectată de instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de SRL „Parșe-Tutun” și a casa integral decizia instanței de apel, cu remiterea pricinii civile la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează a adopta soluția la caz atît prin prisma argumentelor reclamantului, cît și a pîrîtului, rezultînd din prevederile art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, conform cărora instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege, ca în consecință soluția adoptată să fie certă și coerentă, sub aspectul temeiniciei/netemeinicii acțiunii. Caracterul peremptoriu al concluziei instanței de judecată, urmează a fi stabilit în coraport cu circumstanțele pricinii, probele administrate și cercetate și normele de drept material aplicabile raportului litigios.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) și alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Parșe-Tutun”.

Se casează decizia din 27 aprilie 2016 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Parșe-Tutun” împotriva Biroului Vamal Chișinău, Serviciului Vamal al

Republicii Moldova, intervenienți accesorii Centrul Republican de Pedologie Aplicată, Societatea pe Acțiuni „Tutun-CTC” cu privire la anularea procesului-verbal de reverificare a declarațiilor vamale și a deciziei de regularizare, încasarea penalității, cu remiterea pricinii la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței

Tatiana Vieru

Judecători

Valentina Clevadî

Dumitru Mardari

Mariana Pitic

Oleg Sternioală